

Este de două ori în septimana: Jol-a și Dominec'a; era candu va pretinde importantia materielor, va esi de trei scu de patru ori in septimana.

Prețiu de prenumeratiune pentru Austria:
pe anu întregu 8 fl. v. a.
diugetate de anu 4 " " "
patrariu 2 " " "
pentru Roman'a și strainetate:
ani întregu 12 fl.
diugetate de anu 6 " " "

ALBINA

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corespondinti ai nostri, si de-adreptu la Redactiune Alte-Postgasse Nr. 1, unde sunt a se adresa si corespondintiele, ce privescu Redactiunea, administratiunea seu speditur'a; cate vor fi nefrancate, nu se vor primi; era cele anonime nu se vor publica.

Pentru anuale si alte comunicatiuni de interes privat — se raspunde cate 7 cr. de linia; repetirile se facu cu pretiu scadiutu. Pretiu timbrului cate 30 cr. pent. una data se antecipa.

Localitatea Redactiunii si a Administratiunii „Albina” in 5 zile se muta in Strat'a Statiunii (Stationsgasse) Nr. 1, unde este si locuint'a Redactorului Rogam'u a ni adresa acolo tote cate privescu Redactiunea, Administratiunea seu Speditur'a!

CATRA DOMNII PRENUMERANTI AI „ALBINEI”

A devenitu usu lu noi, a tramite domnilor prenumeranti si dupa expirarea timpului de prenumeratiune, inca doi-trei numeri din foia. Acest'a, parte dupa experient'a ce o avuram, ca dnii prenumeranti ai nostri, desi adesea cam tardiu, dar totdeun'a mai toti urmasera a si renof abonentele expirate, — parte pentru ca se ni regulam'u si usuram'u expectatiunea noua.

Numerulu presinte este celu din urma, pre care-lu mai tramitemu domnilor prenumeranti ce inca nu-si renof abonentele expirate.

Ii rogam'u se grabesca a le renof, pana inca suntemu in stare a li da esemplarie complete!

INVITAMU DECI DE NOU LA PRENUMERATIUNE

cu pretiurile ce se vedu in frunte si pre langa insciint'area, caluandu intemplantele resbelice unu cursu de interesu mare si intetoriu, ni vom incorda tote poterile spre a informa pre onorabilulu nostru publicu catu mai iute despre cele intemplate. Spre scopulu acest'a, pe catu timpu va tene stat'ed de resbelu, vom scote foia mai desu cate de trei ori, si deca va cere trebuint'a, si de patru ori in septimana, macar si numai cate diugetate de cola.

In fine rogam'u si pre dnii restantiani ai nostri a ni tramite sumele cu cari ni detorescu.

REDACTIUNEA.

Pesta, 11/23 cuptoriu 1870.

Cestiunea si scopulu resbelului intre Francia si Prussia, pre cum le cuprinseram si splicaramu noi in nrulu precedente, chiar asi urma meru a le cuprinde si splica mai tote poporele si organele publice, neespendu nici pre cele de interesu contrariu cu alu nostru.

Dintre foile de aici si din Viena, abi unele pucine sunt, cari se nisuescu a da cestiunei altu intiesu. „Hon” buna ora pretinde ca — nu este resbelu nationalu, ci pentru ecilibriulu Europei; inse in consecintie, „per ambages” totu vine si elu acolo de unde manecasemu noi. Dlu Jokay in maniera mai multu poetica, vine la rezultatulu, ca — ori-care parte va invinge, libertatea poporaloru n'are se perda, caci lupt'a ambiloru despoti trebuie se-i slabesca pre ambii; apoi invingendu Francia, germanismulu prusianu va trebui se se retraga de la Dunare si Marea negra, si se lese pre Germania a se forma si uni ea de sine: er invingendu Prussia, Francia va trebui se incete a se amesteca in afacerile altor tiori si a sustiene pretotindenia ultramontanismulu.

Dlu Jokay argumenta astfelu pentru a dovedi, ca — nu este nici o cauza, d'a parasii cele lalte popora si anume Ungaria — neutralitate. Dar poporale — se vede ca nu sunt de acelasi acordu poeticu.

Statele germane de sudu, Bavaria, Badenulu si Wurtenberga reconoscra casulu prevediutu in tractatale incheiate cu Prussia la 1866 si se declarara pentru resbelu, langa Prussia, contra Franciei. Va se dica, Germania intraga este in stare de resbelu.

Poterile, ce se declarara pentru neutralitate, precum Italia, Danemarea

si chiaru cele neutrale dupa tractate, precum este Helvetia, Belgia, Holandia, pre langa tota neutralitatea lor, se pusera a se inarma din resporter. cum se dice pentru-a si a peraneuti alitate in casu le trebuinta; adeca pentru resbelu in casu de trebuinta.

Despre Russia — nime nu pote se scia ceva positivu. Scirile suna ca armatele ei s'au pusu in miscare, o parte si re marginile Prussiei si Galiciei, alta spre Besarabia. Lumea nostra austro-unguresca duce o traca nes usa de asta parte, si de ce se teme mai multu este, ca Russia va ataca din Romania, cu ajutoriulu Romanlor. Grele peate contra Romanloru trebuie se senta domnii stepanitori intru inim'a loru deca ei sunt capabili de astfelu de temeri!

In Viena d'a-noptea se tienu consultatiuni a supra situatiunei; dlu Andrassy s'a mutat in fapta acolo. Pana acuma numai at'a scimu, ca s'a primitu neutralitatea, o neutralitate armata, dar — observatoria. Va se dica, o neutralitate, carea se ste cu pusca la picioru si se privesca juru in prejuru. Va se dica totu neutralitate armata, dar carea dnii dualisti nu avura curagiulu a-i dice pe nume.

Multu a interesatu aici la noi scirea din Bucuresti, cumca camera, cum recunosce cam cu superare si insasi „Pressa” de marti'a trecuta, in modu entusiasticu si-a pronunciatu simpatiele pentru Francia. Deplorable este sfasierea si nentielegerca in Romania si chiar in corpulu legiutoriu alu ei: totusi in momente critice se dovedesce, ca — „Sangele totu nu s'a prefacutu in apa!”

In Italia totu se continua manifestatiunile poporului contra Franciei. Fratii Italieni ne intrecu — se vede — intru a „tine minte.”

Asemenea cehii respinsera cu indignatiune provocatiunile centralistiloru pentru d'a-si parasii — in faci'a scrisii, urele nationali. Nu putem aproba acest'a pasire, pentru ca ea nu pote se aiba altu motivu, de catu — seu sentimentalitatea seu — respecte muscalesci; ambele forte neoportune.

Din campulu bataliei, adeca din partile Rinului, nu sosescu de catu sciri vage. Ambele parti pe ntrecute lucra intru a-si aduna si concentra poterile, si se crede, ca pre septeman'a viitoria ambele vor fi in stare d'a incerca o lovire. Se da cu socotel'a ca prim'a lovire va fi pe teritoriulu Badenului, unde francesii se fia ocupatu degia o pusetiune catu de tare, ce a facutu ca prusii se se retraga de la directiunea ce o luasera ei mai in diosu peste Rinu. Despre flot'a Franciei inca se suna ca a intratu in marea ostica, pre carea insa slabuti'a flota nemtiesca a parasit'o de multu, retragendu-se in porturi secure.

La reducerea parochieloru.

Principiulu reducerii parochieloru, pronunciatu si adoptatu in congresulu bisericescu din anulu 1868, posiede at'a valore, in catu si pana la desbaterea lui speciale in congresu, debue se servesca consistoieroru de regulat'iu, incependu la tota ocaziunea redu erea succesiva a parochieloru. Prin urmare (principulu e chiar asia deobligatoriu, precum era se fie si singuru statutulu organicu pana la sanctionarea ei esecutiv'a este si cautu se fia la Consistoriu.

Cari nu vor a fi omeni progresulu, numai pentru ca legea nu-i siloesce espresu a lucra

intru interesulu poporului este adeveratu ca au ocaziune binevenita a pune obstaculu reducerii parochieloru, prin cuventulu: ca „principiulu nu e in ca lege.” De aci manecandu unii ca „coia cerca o politica catu de liberala, (te prinde ingrigirea de at'a liberalismu!) supunendu reducerea parochieloru placerei seu desplacerii poporului; pre candu ei bine sciu, ce va se aica acest'a? si precandu ei deci in fapta tindu a ne tene necatenitu in galceva si a profita de galceva. — Dar se cercamu lamuriroa cestiunei.

Consistoriulu plenariu din Aradu, luandu a mana causele ce si asce, tau rezolvarea, ordinu cestiunea de re ucere practica a parochieloru. adeca casurile concrete, sub competint'a sa, pe de o parte, pentru ca consistoierulu otarindu despre cestiuni de principi, are dreptu a si ordina realizarea loru speciale, precum e reducerea succesiva a parochieloru; — si cui altui'a pentru Ddieu, ar pote se competa acestu dreptu de aplic'a si d'a aplic'a unu principiu din oportunitate? — cu atatu mai vertosu, caci pe de alta parte, uniformitatea si scal'a reducerii parochieloru u deocamdata numai aci, in consistoieru se pote compune si dispune — conformu numerulu sufleteloru, averei, si peste totu trebuintiei comunitatiloru.

Dreptulu e conditionatu de lege seu otarire; si asi vine, ca in urmare otaririi legala a consistoierului, sinodulu parochialu nu se mai pote intreb'a, decatu de parerea sa, de votulu seu in cestiunea reducerii; er respectarea seu nerespectarea votulu, debue se remana consistoierului, si consistoierulu debue se ordine intrebarca sinodulu parochialu prin scaunulu protopopescu. A afirma, ca protopopulu de capulu seu i-ar compete acesta intrebare catra sinodulu parochiale, ar fi o incercare cu totulu necompatibile cu spiritulu statutulu organicu, o incercare d'a deschide usa abusurilor!

In daru am da noi poporului acelu dreptu, pentru ca peste astfelu de dreptu fara temeiulu legalu, vor da navala ceia cari usurpeza dreptulu, si poporulu parasitu de snatu si conducere, pururia va fi sedusu!

Deca ar trebui se acceptam'u noi de la protopopi seu chiar si de la poporu, realizarea reducerii parochieloru, — atunci precum esperint'a ne invetia, ne-ar ajungo uritulu de reforme si imbunetati. Consistoriulu de astadi nu e celu mai de multu, — astadi lucra cu privire la reducerea parochieloru in favorea poporului, — si totusi dupa parerea unora, nu e bine; adeca dumeloru vor ca se reiciemu otarirea reducerii parochieloru din partea consistoierului alesu de poporu, si totu de odata se damu poporului ceea ce nu este a poporului, adeca, dreptulu de reducere. Nu e acest'a o anomalie?!

Asia vor unii cu paragrafulu a mana, din punctu de vedere strictu juridicu (!) a paralisat lucrulu bunu a consistoierulu plenariu, in caus'a reducerii parochieloru. — vezi Dómne, ca cum totu acele paragrafe nu ar motiva o directiune multu mai sanetosa atunci, candu otarim'u ca debue se fie reducere, de catu candu, reconoscendu seu ba dreptulu de reducere, tindemu pururia spre roulu si seducerea poporului!

Poporulu, dupa statutulu, are dreptulu d'a si alege preutu — intr'o parochia infiintata prin medilocrea si cu incuviint'area consistoierulu; lara a infiintia si a desfiintia parochii nici n'a postu nici nu pote fi vre o data — afacere de sine a comunei seu a poporului. ci intru acesta cestiune comun'a pote se face propunere, seu provocata de mai marii biseri este, are se si deparerea, er decisiunea finala este a Consistoriului. Protopopulu este in totu acestu procesu — numai organu medilocitoriu si indeplinitoriu lu consistoierulu.

Deci, dreptulu poporului d'a-si alege

preutu, nime nu-lu ataca, nici catu e negru sub nghia, si cine v're se agite poporulu cu astfelu de preteste, acela v're se-lu insiele.

1870 iuliu 12. Sighetiu.

1870 iuliu 12. Sighetiu.

Sciri si date despre resbelu.

(In acesta rubrica vom publica regulatu tote scirile si date seu documintele specializate vom primi de a dreptulu, seu vom aduna de prin alte foi, si le vom afla calificate d'a informa si lumina in cestiunea resbelului.)

„Scen'a in Ems” adeca acea intimpinare intre regele Prussiei si reprezentantele francesu Benedetti, care intimpinoro produse ruptur'a intre ambele state si va se aiba de urmare resbelulu celu mai infricosiatu alu secululu, astu felu o descrie in „Tribune” din Berlinu unu barbatu din apropiarea regelui: „Regele se primbla in promenada cu adjutantulu seu, contele Lehndorff, candu lu intimpinoro Benedetti; acest'a steto loculu si salut'a cu reverentia; regele i intinsé man'a, elu se insotit' elui. Se in cinse discursu. Benedetti observu, ca regele renuncierea de candidatura a regelui Hohenzollern pobaliminte a Prussiei — adause elu va fi mai ferice decatu deca acesta afacere va fi depinut' — Regele fu frapatu si observu, ca deca este depinut' delatu, regele, dupa cate va frase, adause: „Decu d'na M'Vostra v'ab' invoi a primi ingagiamentu pentru totu viitorulu, ca Prussia va se abtine de a folosi de provocatiuni, caci renuncierea de acuma a principelui, nu eschide ca mane poimane sub alta forma, elu seu fratole seu mai teneru, er se revina la candidatura.” — Abi incheia, candu regele, pasindu doi pasi in deretru, mesura cu privire serioasa pe B. si intorcendu-se catra contele Lehndorff i dise acestuia: „Spune dlui acestuia, ca nu mai am d'a impartisi nemica.” — Benedetti intielese, se inchina adiutantului si acest'a fece asomenea, er regele apuca alta directiune. Dupa doue zile regele pleca la Coblenz; la garea drumulu de feru se infacisise si Benedetti si sta in sirulu primu, dar regelu nu-lu mai agrai.

Actulu declaratiunei de resbelu suna: Subsomnatulu aginte alu Franciei, in urmare demandatiunei primite din partea regimulu seu, are onore a presenta urmatorulu comunicatu escelentiei sale dlui ministru de esterne alu Maiestatii Sale, regelui prusescu. Regimulu Imperatului Franciloru, de ora-ce acelu planu, ca unu principe prusescu se se asiedie pe tronulu Spaniei, nu-lu pote considera de alt'a de catu de o intreprindere indreptata in contra intregitati teritoriale a Franciei, se vediu impinsu in pusetiunea d'a cere de la Maiestatea Sa regele Prussiei garantia ca astfelu de combinatiune nu se va mai face fora invoierea lui.

De ora-ce Maiestatea Sa regele Prussiei a denegatu oferirea acestei garantii, ma inca din contra, a declarat ambadorulu Imperatului Franciloru, cumca in casulu unei atari eventualitati, precum si in vieri care altu casu, se crede in dreptu a sustiene possibilitatea, ca se cera suatu de la impregiurari, — regimulu imperatului in declaratiunea acest'a a regelui a trebuitu se veda unu cugetu de reserva ce periclitu atatu Franci'a intraga, precum si ecilibriulu Europei intregi. Declaratiunea acest'a o fece si mai periculosa insciint'area facuta cabinetelor, ca Msa regele a refusat a primi pe ambadorulu imperatescu si ca n'a voit a se dimite cu elu in desluri mai departe.

In urmare acest'a, regimulu francesu si tiene de detorintia, a se ingrigi fran amener de a perarea onorei si intereseloru sale atacate, si fiindu decisu a folosi spre scopulu acest'a tote mediloele ce-i stau spre dispositiune, de

acum incepunduse considera facia de Prussia, ca pusu pe pecioru de resbelu.

Subsemnatulu are onore a sprime Escelintiei vostre cea mai respectuosa consideratiune.

Berolinu, 19 iuliu 1870.

(subsemnatu) *Le Sourd*,

Poterea armata a Franciei si Prussiei, precum si a aliatiloru cestei din urma, este dupa cele mai noue si secure date, precum urmédia:

I. Francia.

Are infanteria: (garde, venatori „turcos“ legiunari straini,) 459 de batalione, cu 716,000 de ostasi; *Cavaleria* 75.700 de ostasi: *Artilleria*: cu 75.900 soldati, 1836 de tunuri si 123 de mitrailleuse; *trupe tehnice*: 11.000 de capete. La o lalta 879.500 de ostasi cu 1836 de tunuri.

Pe mare dispune Francia de 338 de vase, intre cari 55 ferocate, cu 5766 de tunuri

II. Prussia si cu fed. nord.

Infanteria regul. si militia 663.300 capete; *Cavaleria* regul. si de militia 77.400 capete; *Artilleria* regul. si la militia 102.200 capete; cu 1680 de tunuri; *Trupe techn.* 24.100. La o lalta 878.000, cu 1680 de tunuri.

Aliatii Prussiei au: *Baden*: 44.000, *Wurtemberg*: 45.000, *Bavaria*: 115.000 de soldati; tote trei la o lalta 204.000; si cu Prussia intruna 1.074.000 de ostasi!

Prussia are pe mare: 38 de vase, intre cari 5 ferocate, cu 320 de tunuri.

Diet'a Ungariei.

Siedint'a casei represent. din 20 Iuliu.

Dupa autenticarea proto olului siedintiei trecute, se desbata mai departe §. 20 alu proiectulu de lege despre municipia.

S. *Olgay* vorbeasca pentru testu, L. *Gonda* contra. — J. *Várady* combate punctulu modificatiunei propuse de Pulszky, dupa care apertinetii la milita'tierii nu pota se fia membri in comitetu. Nu primesce modificatiunea.

Juliu *Schwartz* totu cu argumintele din vorbirea rostita la desbaterea generala, areta nedreptatea cea mare ce se cuprinde in voturile virile. — J. *Paczolay* apera modificatiunea lui Pulszky; se intorce catra *Majthényi*, care a disu in siedintia de ieri ca drept'a e urechiosu, si declara ca nu drept'a ei *Majthényi* e urechiosu.

P. *Moricz* vorbeasca contra lui *Eötvös*; dice ca acest'a lucra contra legiloru din 1848 si contra convingerii sale. Elu prevediendu relele, ce le contine voturile virile, respinge testulu comisiunei centrale si primesce amendamentulu lui *Majthényi*.

G. *Várady* imputa celoru din drept'a, ca ei au aretatu alegatoriloru loru a programa cu multu mci liberala decatu proiectulu acest'a de lege, ca la alegerea loru neci au visatu de voturile virile. Polemisza cu amaru contra ministrului de culte si dice, ca acest'a e silitu a se sfasi cu sciintia, cu patriotismulu si trecutulu seu, pentru a apera unu miserabilu proiectu de lege precum e acest'a. In fine mai infrunta si pe ablegatulu *Korizmicz* si voteza pentru modificatiunea lui *Majthényi*.

S. *Ludwig* afla in acestu proiectu de lege, in proportiune cu legile din 1848, unu regressu de compatimitu. Respinge testulu paragrafului.

E. *Horn* nu pote pricepe, de ce tiene drept'a asiá multu la voturile virile; cu atatu mai putienu, de ce face guvernulu din acestea cestiune de cabinetu, spriginesce modificatiunea lui *Majthényi*.

P. *Hoffmann* aduce urmatória modificatiune: „Membri de comitetu potu fi: a) in orasio exclusivu cei ales; b) in celealte juridictiuni pe diumetate cei ales, cealalta diumetate cei-ce vor plati cea mai mare contributiune; cesti din urma inse numai pan' atunci, pana candu se va crea institutiunea judiloru de pace, atunci acestia vor ocupá loculu acelor'a.“ Aduce totodata unu proiectu de resolutiune, carui'a inse trebuie se premérge primirea modificatiunei propuse, resolutiunea suna: „Proiectulu de lege oelu propusu de guvern pentru judii de pace, se respinge si regimulu se insarcinaza a lu preluera conformu §. 20.“

Dupa ce mai vorbescu cati-va pentru si contra, desbaterea se amena pre mane, incheiandu-se siedintia la 2 ore.

Siedint'a casei representant. din 21 Iuliu.

La ordinea dilei e continuarea desbaterii a sup'ra §. lui 20 a proiectulu de lege pentru municipia.

Iuliu *Györfy* vorbeasca din pntulu de

vedere alu orasielor libere contra sistemii voturilor virile si 'si intaresce argumentele prin citate din o vorbire a istoriculu *Szalay*. Mai adauge ca reprezentantia orasiului in Oradea mare e astu-feliu compusa incatu contine florea inteligintiei d'acolo; deca inse se va compune diumetate din cei cu mare mai mare, manufactorii oradani nu vor fi reprezentati: alte elemente vor ajunge acolo. Voteza pentru amendamentulu lui *Majthényi*.

K. *Stall* primesce §. 20, ér *Halász*, *Szákácsy*, *Tánésics* si *Sziládi* sunt contra §-lui asiá si *Nyáry* cu consocii sei L. *Papp* si *Bobory*.

Dupa ce numai este nimerca inscriu la cuventu, ie cuventulu V. *Tóth*, secretariulu de statu la interne, si print'o vorbire mai lunga se nisuesce a combate multimea argumenteloru din stang'a si recomanda primirea paragrafului dupa testu.

Presiedintele anuncia, ca 20 de ablegati dorescu votare nominala a sup'ra §-lui, alti 20 inse ceru a se amena votarea pre mane si dupa ce amendose pretensiunile dupa regulamentu sunt asemene indreptatite, siedintia se redica la 1 ora.

Discursulu deputat. Dr. Ios. Hodosiu (tenuu in 13. iuliu in camer'a repr. Ung.)

Onorabila camera! Candu asiú nutri in mine ura seu rea vointia facia chiar cu natiunea magiara; candu asiú poté voi periclitarea seu nefericirea patriei nostre comune; candu asiú poté dori, ca natiunea mea romana se fia si mai asuprita decatu precum este sub guvernulu de acumu: candu asiú fi inimicu de morte alu independentiei preste totu si alu independentiei patriei in specie, si candu asemene inimicu asiú fi alu perfectei egalitati si alu libertatii nationali: atunci da, — atunci asiú poté primi proiectulu de lege alu ministeriului despre organizarea municipieloru (Stang'a: Asié este.)

Dar fiindu-cá nu vreu, ca acelu elementu care de atâte-ori a periclitatu independentia patriei nostre, si care de atâte ori a voitu a si validá dominatiunea si limb'a in tier'a nostra — dicu fiindu cá nu vreu, ca acelu elementu se mai póta face vre-odata acest'a; dar fiindu-cá nici aceea nu vreu, ca o natiune seu nationalitate, fia ori-care aici in patria, se domnesca a sup'ra altei nationalitati in nici o privintia; si fiindu cá vreu independentia patriei mele, si vreu cea mai perfecta egalitate, si vreu libertate nationala, si vreu autonomia seu selguvernementu: asié nu potu adoptá nici macar in generalu proiectulu de lege ce amu memoratu mai in susu (Aprobari in Stang'a).

Nu me voiu demite, onor. camera, in dispositiunile speciale ale acestui proiectu de lege. Au facut o acest'a alti si multi inaintea mea, si cu mai bunu efectu de cátu cum póte mi-ar succede mie.

Dar nu voiu dice nici aceea, ca guvernulu ar urmari politica inalta prin acestu proiectu de lege; cá-ci, daca politic'a guvernului este asuprirea nationalitatiloru d'in tier'a; daca politic'a guvernului este aceea, ca se se sustiena pre sine si partitul seu in detrimentulu natiuniloru ce locuescu acéta patria, atunci, domniloru, dupa mine, o asemene politica nielde cum nu este politica inalta ci este o pre pusila si pré de josu politica (Aprobari in stang'a.)

Si lucru curiosu! guvernulu totu-si acéta politica urméza. D'in carti, d'in carti de legi si cu fapte o voiu documentá.

Da, domniloru, voiescu a areta, si a constatá, ca guvernulu nu numai de le 1867 incócé, ci inca inainte de 1848 urméza politica opresiva si agresiva facia cu nationalitatile nemagiare.

Domniloru, pre timpulu candu aduceati legile in limb'a latina, aduceati legi cu multu mai bune decatu de candu ati inceputu a le aduce in limb'a magiara; de aci inainte ati adusu legi care de care mai rea.

Nu voiu citá acele legi aduse in limb'a latina, pre cari se baséza autonomia si dreptulu de independetia a tieriei; domni-a-vostra le sciti aceste pré bine si aceea, ca chiar' prin legi aduse in limb'a magiara ati sacratu acea autonomia si acelu dreptu de independetia, si — ati creatu dualismulu, care prin fatalitatea sa este de o natura atatu de grava, in cátu, pentru a lu poté sustiené, trebuie se sacrati pre tota diu'a câte unu dreptu (Stang'a: Asié este). Si sacrati drepturile, pentru ce? pentru ca natiunile tieriei se nu póta ajunge la egalitate nationala. Acest'a este politic'a guvernului. Amu disu, dloru, ca guvernulu numai de

la 1861 incócé, ci inca inainte de 1848 a urmatu politica opresiva si agresiva facia cu nationalitatile nemagiare, Asié la an. 1836., candu s'a introdusu in legislatiune limb'a magiara, guvernulu s'a cugetatu, cum se intruda, se impuna limb'a magiara tuturor locuintiloru, tuturor nationalitatiloru, si s'a cugetatu, cum in acéta patria, patria nationalitatiloru, egalitatea de limba si de nationalitate nici-odata se nu se realizeze. Acéta idea ca unu firu iosiu, precum se dico, io asiú dice ca unu firu negru, trece prin tote faptele guvernului si prin mai tote legile.

Nu voiu citá legile de la 1836, trecu indata la legile dela a. 1840, cáci aceste au mersu mai departe decatu cele dela an. 1836.

Asié, art. VI. de lege de la 1840., care tractéza despre limb'a magiara, dispune ca tote autoritatile besericesci. fia de ori-ce religiune voru fi, se póte corespondentiele numai in limb'a magiara; matriculele botezatiloru, cununtiloru, mortiloru in tote besericele se se scria numai in limb'a magiara; de predicatori, preoti caplani in ori-ce religiune numai aceia se se aplice, cari sciú limb'a magiara. Permeteti-mi, se ve citescu chiaru cuventele legei. Articululu memoratu la §. 4. dice: „az egyházi törvényhatóságok... az ország határain belől levelezést egyedül magyar nyelven folytatni tartoznak.“ §. 7. tiene: „Oly helyeken is“ — aci trebuie se me intermptu si se esplicu ce insemneza acestu „is“. Pre candu dupa art. III. §. 4. de la an. 1836, matriculele numai acolo se faceau unguresce, ude predicatiunile se tieneau in limb'a magiara, pre atunci la a. 1840 art. VI. §. 7. dice: cá si in acele locuri, unde predicatiunile nu se tienu in limb'a magiara, matriculele trebuie se se scria unguresce: „Oly helyeken is, hol a gyülekezethez szent beszédek magyar nyelven nem tartatnak... az anyai könyvek magyar nyelven irassanak.“ In fine §. 8. dispune: „minden vallásbeli különbség nélkül plébáno soknak, egyházi szónokoknak, káplánoknak és segédeknek olyak alkalmaztassanak, kik a magyar nyelvet tudják.“

Cine nu vede, dloru, cá aceste vetema nu numai principiulu si sentiulu nationalu dar' vetema si dreptulu de autonomia alu besericeiloru.

Dar acést'a a fostu politic'a guvernului. Si mai departe au mersu legile de la anul 1844. — Aceste ordina acum si aceea, ca resolutiunile seu decisunile a sup'ra supliceiloru particulariloru — de ori-ce nationalitate — inca se se faca numai in limb'a magiara; oa tribunalele eclesiastice de ori-ce religiune se aduca sententiele in limb'a magiara si numai in acéta limba se póte corespondentiele cu alte tribunale seu autoritati publice; cá in tota tier'a, limb'a instructiunei in tote scolele se fia exclusivu cea magiara. Nu voiu citá aci paragrafi, cá ci aceste le-amu inatu d'in cuventu in cuventu d'in legea ce amu memoratu, d'in art. III. de la an. 1844.

Este evidentu, dloru, cá si aceste legi, ca si cele de la an. 1840, sunt in contra principiulu de nationalitate, ataca sentiulu nationalu, impedece cultura nationala nu numai, ci ele, ca si cele de la an. 1840, vatema autonomia bisericeiloru.

Dar' acést'a a fostu politic'a guvernului.

Se intielege, cá in ast'a privintia nici legile de la an. 1848 n'au potutu se remana inderetru — Dar' ele cum putinu aveau de facutu, cáci legile cari le-am citatu, s'au iugrigitu indestulu de a introduce limb'a magiara pana in cea d'in urma coliba a tieraniloru romani. Legil'ru d'in 1848 nu le remasese alta decatu a legá exercitiulu drepturiloru politice de cunoscentia limb'bei magiare. Asié, articululu de lege despre alegerea deputatoru ordina, ca numai acél'a poté fi alesu deputatu, care scie limb'a magiara. Articululu de lege despre municipie, nu-mi aduce aminte la care §., dice, cá limb'a consulariloru aátu in adunările cátu si in comitetole municipieloru pentru Ungaria este exclusivu cea magiara.

Io, dloru, nu acusu, nu condamnu aci natiunea magiara; io cendemnu guvernulu; io veduaci pretotindene man'a guvernului, si dicu, si vreu a demonstrá, ca politic'a guvernului a fostu un'a d'in cele mai raticite.

Luoru naturalu, cá ardelenii n'au potutu se remana inderetru celoru d'in Ungaria; cá, precum istoriculu *Cserey* bine a insemnatu, ardelenii tote relele le-a invetiatu de la cei d'in Ungaria.

Nu voiu citá tote legile ce s'au adusu sub guvernulu Transilvaniei contra nationalitatiloru si in specie contra romaniloru. Ve rogu inse,

se-mi dati voia a citá unu §. d'in legea ce s'o adu su in Transilvania la an. 1842, fiindu cá ace ast'a reversa lumina a sup'ra tendintiei de magiarisare.

§. 8. d'in legea de la an. 1842 dice: „Exceptis scholis Saxonum — va se dica: si atunci se linguisa sasiloru, precum vreti acuma-i linguisi cu proiectulu de lege ce este in discussiune — asié dar': „Exceptis scholis Saxonum in gremio eiusdem nationis existentibus, quibusvis institutis educandae juventutis destinatis, militaribus quoque huc intellectis, omnes scientiae indiscriminatim hungarica docebuntur lingua. Dispositio tamen isthaec respectu scholarum graeci ritus Uitorum et Disitorum post decem tantum annos abligandi vim obtinebit.“

Si lucru curiosu, onorabila camera, cá la diece ani, adeca la an. 1852., era se se introduce in tote scolele din tier'a limb'a germana. Cine scie, cá preste diece ani, adeca la an. 1880, cine va domni la noi cu proiectulu de lege ce acum voiti a-lu votá?

Dupa aceste ordina acelu articlu de lege cá in tote scolele romane seu de alta nationalitate se se aplice profesori de limb'a magiara pana atunci „donec super imbuenda lingua hungarica plebe valachica occasione coordinationis scholarum inferiorum via legislationis uberius prospectum fuerit.“

Cine nu vede, dloru, cá scopulu acestoru legi a fostu magiarisarea, cá ele erau indreptate contra esistentiei nationali a romaniloru si altoru natiuni nemagiare d'in tier'a?

La aceste legi s'au mai adusu legile de uniune de la an. 1848., cari inca erau indreptate contra nationalitatiloru si in specie contra romaniloru.

Se intielege, cá n'ar trebui se aduce inainte, cá natiunea romana totdeauna si-a radicat cuventulu contra acestei politice funeste a guvernului, si cá natiunea romana nici-odata n'a lipsitu de a reclama contra crearii astor feliu de legi.

Totusi, fiindu cá am vorbitu chiaru despre articlu de lege de la an. 1842., se nu fia permisu a ve memorá si aceea, cá chiar acest'a este articlu de lege contra carui consistoriulu romanu de atunci d'in Blasiu si a radicat cuventulu si a protestatu contra crearii lui. Acestu consistoriu, dupa ce spuce in protestulu seu cá sunt in Transilvania tracturi „in quibus cognitio linguae hungaricae nulli usui est modo neque futura“, astfel in continua: „Finis scholarum blasienis iuxta benignam divorum Austriae imperatorum intentionem paternam que propensionem fuit: ut scholae istae essent instituta nationalae, culturae morali, religiosae et literariae inter valachos promovendae inserturum, et intime persvasi sumus huic fini ob nullum medium superesse aptius lingua valachica, ut pote materna, hoc medio usi fuere etiam maiores nostri; semper, utimurque hodie, hac lingua imbuti sacerdotes ac docti scientias ad nobilem illum finem necessarias, ipsi etiam virtutem et religionem coluerunt; est igitur evidens, linguam hanc et scholis nisi cum periculo morum ac religiositatis est, quod nobis non minus dolorosum est, cum ruina charae nationalitatis eliminari non posse. Fatemur autem sincere — si aci ve ceru atentiunea — fatemur autem sincere, non tantum post decem annos — legea punea diece ani — sed neque post decem saecula, imo nullo unquam tempore, nos nationemque nostram lege obligari posse, quae moralitati ac religiositati periculum et obicem, nationalitati vero ruinam parat ac interitum.“

Asemene, ce privesce legile de uniune de la an. 1848, natiunea romana si-a radicat cuventulu si a protestatu contra crearii aceloru legi. Asié, natiunea romana in mare adunare nationala d'in Blasiu, de la 15. maiu 1848, in conclusiunile sale, punctulu 16, dice: „Natiunea romana cere, ca colocutióriele natiuni nici de cum se nu íce la desbateré caus'a uniunei cu Ungaria pana candu natiunea romana nu va fi constituita si organizata cu votu decisivu si deliberativu in camer'a legislativa: ér, din contra, daca diet'a Transilvaniei ar' voi totu-si a se lasá in pertractarea acelei-a si uniuni, de noi fara noi, atunci natiunea romana protestéza cu solemnitate.“ (Oratorele spuce acestu citatu si unguresce.)

Si acum, dloru, in faci'a proiectulu de lege, de care ne ocupámu, nu numai natiunea romana, ci chiar si natiunea magiara ar poté dice cu consistoriulu d'in Blasiu: „Fatemur autem sin ere, nullo unquam tempore, nos nationemque nostram lege obligari posse, quae libertati, egalitati, independentiae regni, mo

ralitati ac religiositati periculum et obicem, nationalitati vero ruinam parat ac interitum.

Si ce a rezultatul dupa aceste legi, ce a urmatu acestei politice?

A urmatu 1849, 1850, 51, 52 si asié mai departe pana la 1861 si 1867.

Dupa an. 1849, si mai alesu de la an. 1867 incóce, candu, precum se dice, s'a restituitu constitutiunea si s'a formatu ministeriul, totu omulu credea ca guvernulu invitandu d'in trecut, va parasi politic'a opresiva si agresiva de pana atunci; si o credea totu omulu cu atátu mai vertosu, ca-c' chiar in fotoliurile ministeriali siedu barbati cari, intorcendu-se a casa d'in esiliu, profesau cu totul alte ideie despre cestiunea nationalitatiloru. decátu precum sunt acelea pre cari vreu se le aplice acum. Dar asié se vede, ca comoditatea si placerea orba de a domni i-a facutu se nite ideiele sanetóse ale principiului nationalu. si elu, guvernulu, si partitulu seu continua si astadi, continua cu patima, acea politica opresiva.

La an. 1867, a creatu guvernulu prin partitulu seu articulu XII. de lege. Prin acésta a devenitu nepotintiosu de a desvoltá ideiele liberali in tíera, cáci este subordinatu altui guvernulu. Si cu tóte acestea, nepotintiosu in sasu guvernulu a inceputu a crea legi aici in tíera, cari tote sunt asupritórie nationalitatiloru, tóte sunt indreptate contr'a acestor'a.

Asié face a se votá legea pentru invetiamentulu poporului, alu carei scopu ca este magiarisarea, numai orbulu nu vede. A creatu legea asié numita pentru nationalitati, prin carea toti cetatienii, — de ori-ce nationalitate vor fi, — se decretéza de magiari. A creatu legea uniunei, prin carea a rapitu una tíera de autonomi'a sa. A creatu legea pentru organisarea tribunaleloru, prin care acum atunci a inceputu a stirbi drepturile de autonomi'a municipalitatiloru. Si acum vine a crea legea pentru organisarea municipieloru, prin carea va luá si cea mai din urma garantia a drepturiloru constitutiunali.

Noi totdeun'a amu reclamatu si ne-amu opusut la crearea acestor legi. Dar guvernulu le-a voitu, si prin majoritatea obedinte le-a si avutu; elu va avé si legea, carea acum discutemu.

Si pentru ce voiti cu totu pretiulu a crea acésta lege? Pentru ca ve temeti de nationalitati, ve temeti in speciu de romani. (Strigári in stang'a: adevératu! asié este! Si in acésta temere nefundata, guvernulu e gat'a a sacrificá constitutiunea, drepturile tieriei, pre sinepre natiunea sa si totu; e gat'a a luá drepturile cetatieniloru, a asupri pre nationalitati, cari sunt aici a casa, si intr'aceea lasa portile deschise unui elementu, care si pana astadi a petrunsu degiá prin tóte venele patriei.

Dlu ministru de interne, in naivitatea sa cinica (ilaritate), a diu, ca tocmai in interesulu nationalitatiloru se aduce acésta lege de spre organisarea municipieloru: ca-c' prin candidatiunea comitelui supremu la alegerea de oficiali este usi'a desoltása posibilitatea de a fi alesi chiar romani. Me va iertá dlu ministru de interne, daca i voiu observá aci, ca acésta este asemenea acelu faptu istoricu candu sub Leopoldu I. se tramisese unu comisariu nu-mi a ducu aminte numele — in Transilvania ca se tracteze cu staturile si ordurile despre drepturile tieriei, si comisariulu la ori-ce intrebare, la ori-ce obiectiune n'avea altu respunsu decátu: „vultis non vultis, sua maiestas protegit vos“, vreti nu vreti, maiestatea sa ve protege. Asié si dlu ministru; ori cátu i dicemu si-i aretámu cu argumente, ca legea ast'a este rea pentru noi, elu n'are altu respunsu, decátu ca legea ast'a ne protege.

Dar' sub astfelu de protectiune, io tare me temu, ca dvóstra veti fi cei d'antain cari prin legea acésta veti merge deadreptulu in Reichsrath. Cum? Nu se póte negá, ca principiele este in dreptu a-si luá ministeriulu d'in minoritatea parlamentului, punemu un'a absolutistica; nu se póte negá, ca unu astfelu de ministeriu póte consiliá principelul de a disolvá camera, si o disólva; nu se póte negá ca, dupa proiectulu de acum de lege, ministeriulu póte dá ordinatiuni contr'a legeri; apoi scim, ca ministeriulu numesce pre comitii supremi, si nu se póte negá ca, totu dupa acestu proiectu de lege, comitii supremi potu substitui, adeca potu numi pre oficialii municipalitatiloru: acum, uneti-mi, pre langa unu astfelu de organismu, nu este posibilu a merge deadreptulu in Reichsrath, mai alesu, ca la noi se alegu deputati si numai cu cáte unu votu? (Aprobári in stang'a.)

Onorabila camera, totu-de-un'a candu se desbate o cestiune momentosa, precum este si cea de facia, se aduce de argumentu „unitatea tieriei“, si deodata cu acésta se facu acele obiectiuni stereotipe, ca nationalitatile si mai alesu romanii aru gravitá in afara. Io, ce se tiene de acésta gravitare in afara, nu mai observu nimica, ca-c' am facutu observatiunile mele de atáte-ori; dar' nu voiu observá nici la acea „unitate de statu“ ce totu-de-un'a ni se pune inainte; voiu dice numai, ca chiar acestu proiectu de lege este, care nu consolidéza ci, din contra, periclitéza unitatea statului (Aprobári in stang'a); si voiu mai dice, domniloru, ca atunci, candu se aducu legi prin cari poporulu se lipsesce de drepturile naturali, si cetatienii de drepturile politice, candu se aducu legi cari asuprescu pre nationalitati — atunci, onorabila camera, nu póte fi mai multu vorb'a despre gravitare in afara, ci atunci e vorb'a despre disolutiunea statului. numéca se acestu statu Austria, séu Ungaria, séu Austro-Ungaria, séu ori-cum se va numi (Impresiune. Sgomotu.)

Domniloru, faceti acésta lege, pentru ca se sustieneti drepturile de autonomi'a a le municipalitatiloru? Dar nu vedeti, ca acea lege este negatiunea a tóte drepturile de autonomi'a? Vreti se dati autonomi'a municipieloru, séu vreti se li-o lasati cáta o-au avutu pana acum? Faceti atunci alta lege — si rodati autonomi'a tieriloru mai antáiu: redati autonomi'a Transilvaniei si a Croatiei.

Domniloru, io, dupa tóte acestea, asiú vré se dau guvernulu unu consiliu (S'audim); e forte simplu. Guvernulu e nu se radime pre unu elementu care, precum am diu, s'a latitu degiá prin tóte vinele tieriei nóstre, si care, dorere, se latiesce si in vecin'a Romania, si care, adi-mane, si va radicá capulu si in Spania; radieme-se guvernulu pre nationalitati, lasa a se crea institutiuni liberali si nationali; dati cesarelu ce este a cesarelu, si lui domnedieu ce este a lui domnedieu; ér domnedieulu si cesarele nostru se fia patri'a si popórale ei.

Si cu tóte acestea, domniloru din drépta, dvóstra veti votá acestu proiectu de lege, dvóstra trebus se lu votati, cáci ati ajunsu la acea margine a abisului, de unde nu este rentorcere. Fia, ca numai dvóstra se cadeti in acelu abisu! Io votezu in contr'a proiectului de lege. (Aprobári in stanga.) (Dupa „Feder.“)

Afaceri scolarie.

Brasiovu in luna lui Iuliu 1870. Permiteti-mi, Domnule Redactor! ca se aducu la cu noscint'a onorabililoru lectori ai acestui jurnalulu unele miscari ce s'au manifestatu in timpul mai din urma pe terenulu scóleloru nóstre confesiunali.

I. CREDU, ca nu va fi fara interesu, déca voiu incepe a este scrii cu unu scurtu raportu despre decurgerea esameneloru publice la scólele centrale romane ort. orient. din Brasiovu la finea anului sc. 1869/70. Dupa cum s'a fostu facutu cunoscutu la timpul seu prin jurnalulu romanescu din patria, esamenele publice la gimnasiu si la scóla comerciala si reala s'au tienutu in d lele de 22--26 iuniu s. v. sub presidiulu rev. D. protopopu Iosifu Baracu, ca substitutu alu Excelentiei Sale multu meritatalu d'ara si multu cercatulu nostru Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu. Respunsurile gimnasistiloru din tóte studiile si in tóte clasele, in care s'au esaminatu, au fostu spre diploma multiamire atátu a Dlu comisariu archiepiscopescu, cátu si a on. publicu ascultatoriu. Peste totu s'a potutu observá, cumca scolarii acestui gimnasiu nu numai ca au facutu sporiu imbucuratoriu in studiile prescise, ci, ce este anca mai multu, au castigatu o desinetate in judecat'a loru. Aceste rezultate s'au produsu de buna séma prin staruint'a si seriositatea corpului profesorulu si prin organisatiunea cea bine intocmita a planului de invetiamentu ce s'a urmatu pana acum a la acestu gimnasiu si care este totu acelu alu gimnasieloru austriace si analogu cu planulu de invetiamentu alu gimnasieloru din Germania. Acestui planu are de a multiamí gimnasiulu romanescu din Brasiovu bunulu renume, ce 'si l'a castigatu pana acum a la tóte institutiele mai inalte, la care au trecut maturisantií sei. — Fatia cu acestea zace forte aprópe intrebarea, ce va deveni acestu gimnasiu, déca se va primí de diet'a Ungariei proiectulu pentru scólele medie alu Ministeriulu Eötvös, acestu proiectu, care pe langa aceia, cá e o utopia scolará demna de evulu mediu, tintesce de-a dreptulu la magiarisarea tuturoru natio-

nalitatiloru de sub corón'a S. Stefanu prin aceia, cá face imposibila natiuneloru nemagiare si diferiteloru confesioni sustinerea de scóle medii cu 15 clase si cu unu numeru exorbitantu de profesori? Videant consules i. e. deputati nostri dietali si in rondulu alu doilea autoritatile nóstre bisericesci scolare.

Dara se ne intórcemu éra la esamene. Mai mare curiositate aveam atátu cu cátu si cela laltu publicu ascultatoriu, se vedu, la ce resultat a ajunsu scóla comerciala si cea reala, deschise ambele in tómu a anulu trecut? Din respunsurile, ce le au datu elevii scólei comerciale din Istoria si geografi'a comerciala, din comptabilitate si din limb'a francesá si magiara, a potutu deduce ori-ce ascultatoriu, cá déca se va urmá si in cele lalte clase, care au a se deschide succesive, totu cu acestu zelu si staruinta, scolarii esiti din scóla nóstra comerciala se vor apropiá de tienti'a prefapta unei Academii comerciale, cu deosebire déca se va face cursulu acestei scóli de 4 si nu de 3 ani, dupa cum este proiectatu. Éra ce privesce clas'a I. a scólei reale, nu potu decátu se laudu tactulu didacticu cu care au sciutu profesorii respectivi se introduca pe scolari in sciintiele reale. Cu deosebire éra imbucuratoriulu sporiulu, ce l'au aretatu elevii acestei clase in matematica si desteritatea castigata in desenulu geometricu. — Déca se va purcede si cu urmatórele dóne clase reale totu in modulu acésta, atunci vom avé in Brasiovu o scóla reala inferióra romana, care va aduce fructele cele mai frumoase pe campulu celu sterilu alu viétiei nóstre industriale.

Totu in timpul acésta, adeca in 25 si 26 iuniu s. v. s'au facutu esamenele si la scólele normale cu 4 clase de copii si 4 clase de copile sub inspectiunea rever. Dlu protopopu I. Petricu. Aceste scóli populare onfesionale, acomodate in privint'a invetiamentulu planului prescisu prin legea dietala XXXVIII din 1868 anca au doveditu din destulu, ca 'si intielegu misiunea loru. Respunsurile scolariiloru in genere au fostu multiamitóre. Despre corespunditóreá intocmire a acestor scóli s'a potutu convinge intre altii atátu Dlu Baritiu tramisulu inspectorulu scolariu alu regimului, cátu si membrulu consistoriului archidieceasanu din senatululu scolaru, Dr. I. Mesiotá care ambii erau de fatia la aceste esamene, repr esentandu s ipo nenorocitulu principiu dualisticu. — Apropos, de Dlu G. Baritiu! Tare s'a miratu tóta lumea cum de DSA pasivistulu celu mare s'a potutu decide, a servi de instrumentu regimului la inspectiunea scóleloru populare confesionale. Dsa dupa cum am afiatu pozitivu de corpulu profesorulu de aci, nu s'a inlesnitú nici odata, de candu esista scólele gimnasiale romane a luá parte la esamenele publice, nici chiaru candu se affá la gimnasiulu acésta si fiulu Dsale, si acum'a alérga cu atát'a zelu a face servitiu regimului, desi in legea amintita despre scólele populare sta expresu, ca numai inspectorulu séu asistentulu seu are indetorierea a visitá scólele confesionale odata pe anu, éra despre membrii senatululu scolariu districtualu séu comitatensu nu e nici o amintire. Dara despre inspectiunea regimului vom vorbi in p. III alu acestei corespundintie, acuma se trecemu la incheierea esameneloru publice. In 27 iuniu se tienú in fine esamenulu oralu cu maturisantií gimnasiului. Acestia 8 la numeru dupa o esaminare de 8 óre se debiarare toti de maturi pentru frecuentarea unei Universitati. Éra dumineca in 28 dupa ce luare toti scolarii impruna cu corpulu profesorulu invetiatorescu si cu Efori'a scolará parte la s. Liturgia si la rogatiunea de multiamita pentru seversirea anulu scolaru, se intorsere cu totii in sal'a cea mare a gimnasiului. Aci in present'a unui publicu forte numerosu de ambele seese, in cepú solemnitatea cetirei clasificatiuniloru si impartirei premiiloru cu o adresa de multiamire adusa din partea conectorulu Dr. S. Mesiotá tuturoru binefacatoriloru si sprijinitoriloru acestor scóli si cu o ferbinte rugare contra acésta, case binevoiesca apatroná si de aci nainte aceste institute romanesce de crescere si invetiamentu. La acestea respunse Dlu comisariu archiepiscopescu J. Baracu multiamindu corpulu profesorulu si invetiatorescu pentru ostenele sale. Dupa acésta urmá cetirea clasificatiuniloru si impartirea premiiloru, éra solenitatea se incheia cu cateva cuvinte rostite de prof. J. Lengeru, care esindu din corulu profesoriloru si luá diua buna atátu de la acésta cátu si de la intregulu publicu romanu din Brasiovu.

Unu Brasiovénu.
(Va urmá.)

TEATRU NATIONALU.

Orescia in Iuliu. — Orasiulu acésta in Transilvania, patri'a romaniloru, castigata cu scumpu sange, fu ferice in dilele trecute a bineventá pre fiii sei cei fideli in midiloculu seu, pe dlu M. Millo si respective pe societatea dsale multu renumita si si mai multu dorita, despre a carei perfectiune artistica fratii nostri intru Traianu, cei din Brasiovu si Sabiiu prevenindu-ne, in adevéru ni-au luatú cuvintele si le-a datu degiá in publicitate.

Schimbaréa marsrutei dlui Millo din Sabiiu in locu de Clusiu spre Orescia, a fostu, pecum am intielesu aicea, din caus'a unei provocari indreptate catra celebrulu artistu prin bravii nationalisti din Orescia si din juru care provocare s'a oteritu cu ocaziunea adunarei ambulante pentru Asociatiunea Transilvaniei in di'a a treia de Rusalie, si la care a luatú iniciativ'a d. Michailu Dobo secretariulu judecatorescu caruia detorimu cea mai ferbinte recunoscintia fratiésca mai vertosu cáci densulu a purtatú tóta corespundint'a si s'a ingrijitu pentru crearea tuturoru celoru necesarie. —

D. Millo a sciutu din corespundint'a premerisa, ca in Orescia nu esista teatru regulatu; totusi ca se nu se védia a deapretini patriotic'a invitatiune ce i s'a facutu si ca barbatu rar in artea sa si tocmai atatu de amabilu si nationalu in portarea sa ca se nu descurgieze anemele mai multoru frati de sange, macaru cu daun'a sa, a grabitu spre a satisfacé dorulu nostru celu mare. —

Deci, sosindu cu societatea sa in Orescia in 4 a lunei curinte in timpu de trei dile si nopti, cu spesele proprie si cu ajutoriulu neohisitorulu sei tovarosi, prefacu spacios'a sala de la contele Szechenyi intr'o scena, cum nu s'a mai veditu in orasiulu nostru.

Asiá a urmatu patru representatiuni, in 7, 9, 10 si in 11. a l.c. ante mediulu nopti incepu-se cu „Lipitorile sateloru“ finindu-se cu „Prapasti'a Bucuresiloru.“ —

D. Millo a fostu invitatú si venise pentru trei representatiuni, inse dorint'a publicului, manifestata cu entusiasmu, l'a constrinsu a mai dá si a patri'a.

Speptatorii nu se póte descrié, ce incantati au fostu; aplausele atátu din partea barbatiloru, cátu si din ceea a sesulu frumosu, intrerumpeau cursulu representatiuniloru a dese ori minute inregi, éra buchetele de flori alese si prime de celoru nationali se auruncu cu gramad'a asup'a dlui Millo si a braveisale societati, precum intr' adevéru toti pé de plinu le meritau. —

Vrendu nevrendu, vediendu numerulu speptatoriloru, sum silitu a atinge cu bucuria, cá afara de orasienu au participatu si straini din juru in numeru mare, inase cum s'a obserbatu, pe d. Millo si pe brav'a-i societate a incuragiát'o nu atátu numerulu, celu mare, ci entusiasmulu speptatoriloru.

Din juru, ocupau loculu primu bravii fratii Deveni, cari participara in numeru mai insemnatu si nu incetau a si manifestá placerea cu unu entusiasmu esaltatu: apoi bravii frati Zarandeni, cari si cu acésta ocaziune aici in Orescia, casi alta data ori si unde, n'a intrelesatu a si dovedi interesarea de totu ce este nationalu; — au mai participatu si altii din indepartare si mai insemnata, pana si cu dame si in numeru dostulu insemnatu, de acarora presentia d. Millo multu s'a bucuratu.

Cu machinre inse cauta se atingá cá intielegint'a din cele 14 comune tienetórie de Orasiu, anume preotii, peste totu bine avuti, invatiatorii, notarii judi comunali, mai nu se observan.

Caus'a — nu sciú, cui, séu carei negri-gintie ar fi s'o ascriu!

Amintescu in fine cuvintele de deapartire ale dlui Millo, pe cari le adresá catra publiculu speptatoriu dupa representatiunea din urma, candu de repeti te ori, cu intrég'a i societate, prin aplause sgomotóse si intonari generale de „se traiésca!“ fiindu chiamatu pe bina, disc cele mai dulci cuvinte de adieu, plinu de patriotismu si sentimente nationali, eschiamandu intre altele, „nume uitati cá ei nici eu nu ve voiu uitá in veci!“

In 12 a lunei d. Millo si cu societatea sa plecá spre Clusiu, petrocutu de cele mai sincere urcari de fericire.

Ca unu ce caracteristicu mai affu de lipsa a insemná, cá, dintre romanii de aici, unulu, d. Ioane Balomiry, senatore la tribunalulu in locu, óspele odenióra a umoristulu, poreclitu pe timpulu ablegatiei sale la Pest'a „Bala

mare celu frumosu, n'a primitu invitarea de sus-riere, ma sub decurgerea reprezentatiuniloru si-a cumparatu unu locu de clas'a a treia!

Unu prelegrinu.

Aradu, 19 Iuliu 1870. Renumitul ar-tistu nationalu „Milo“ prin telegrama au avi-satu inteliginti'a de aici: ca s'a resolutu a ne onora cu cateva reprezentatiuni teatrale. — S'au tinentu conferinti'a si alegendu-se unu comitetu, se vor face despusetiunile necesarie in privin-ti'a teatrului si celorlalte necesarii.

— P. —

Brasiovu, 3/15 Iuliu 1870.

Onorate Domnule Redactoru! Pretiuit'a nostra foia „Albina“ aduse in nr. 54. a. c. intre Varietati o corespondentia despre primirea rece a psantiei sale dlui Episcopu Popasu in Brasiovu.

Fiindu ca din intréga acea descriere tre-bue se deduce, ca dlu informatoriu séu nici insusi n'a fostu bine informatu, séu a avutu unu scopu óresicare d'a vatemá in tóte laturile; de aceea vinu a descrie primirea psantiei Sale obiective, cum s'a intemplantu; apoi ceva pu-cinu' voiu observá la intentiunile dlui Co-respondinte.

In 3 Juniu a. c. s'a auditu aici, ca proto-populu I. alu Brasiovlui a mersu se intimpine pe Mari'a sa D. Episcopu Popasu la comun'a Vladeni, doue poste departe; fiindu ca d'acolo trecea catra Valcele,

Intielegendu de acést'a si altii, au mersu mai multi din inteliginti'a de aici cu vr'o patru trasuri intru intimpinare. Pre la 5 óre sér'a sosi d. Episcopu in numit'a comuna si vedindu acést'a intimpinare asia departe, a fostu fórt surprinsu si s'au bucuratu, in cátu neci se-lu bineventámu nu ni-a datu regadiu. De aci psanti'a sa, inotitu de intimpinatori intrá in protopopiatulu I. alu Brasiovlui. Preotii nostri din comun'a Tientiari au esitu cu cre-stinii lor' numerosi si l'au intimpinatu cu multa ceremonia. Dupa acést'a facura rogaminte se intardie putinu in comun'a loru unde au si luat unu dejunu. Mergendu de aici, i-au mai facutu intimpinare preotulu si crestinii nostri din Halchiu si din alte comune pre unde a trecut.

Dupa acestea indata cu preotimea tractu-lui I. alu Brasiovlui si negutiatorii brasio-veni s'au incredintiatu — nu pe cale oficiósa, ci din vesti, ca Mari'a sa D. Episcopu Popasu ar fi la Elópatacu, au mersu acolo toti preotii tractului I. alu Brasiovlui cu dd. Protopopi Iosiu Beracu si Ioan Petricu in frunte, aseme-ne reprezentantiele bisericeasci de la S. Nicolae si din cetatea Brasiovlui, din corpulu profeso-ralu, si vr'o 14 negutiatori de frunte si au bineventatu pe meritulu barbatu. Toti a nume fiindu pentru acést'a, au rugatu pe psanti'a s'a, ca se cercetedie si pe Brasioveni; la ceea ce au apromisu cu accentu, ca dorese acést'a; dar n'au voitu se ne spuna, candu ne va cercetá.

Pe la 14/26 Junie a. c. vorbiau unii din rudenii, ca d. Episcopu Popasu va cercetá Bra-siovlui in dilele urmatóric. Preotimea locale in acést'a d'a de duminéca a vestitu prin biserici sosirea psantiei sale si a provocatu pe poporeni la intimpinare si primire deosebita. Acést'a intielegend'o d. Episcopu, se vede ca nu i-a pla-cutu, fiindu ca avea se vina la ai sei; de acést'a va fi otaritu se sosésca in Brasiovu fara sgo-motu si candu brasiovenii neci nu erau toti sculati.

Dreptu ca la 16/28 Juniu sér'a vorbiau unii din rudeniele psantiei sale, ca in diu'a urma-tória va sosi in Brasiovu. Ómenii si faceau pregatiri de intimpinano cu trasuri si caleretii, inae d. Protopopu I. alu Brasiovlui opru seriosu acést'a in urm'a indrumarii primite si cu ar-gumentulu, ca vrenduse-i faca multiemirc, se nu-i faca neplacere dlui episcopu, carele s'a pronuniatu oteritu, ca vr'e sa via in Brasiovu ca a casa, fara neci unu felu de ceremonia.

In 17/29. Junie a. c. candu nu erau 7 óre deminéti'a, ne pomeniram, ca meritulu nostru óspe sosésce, clopotele din Suburbulu Brasiovlui vechiu si de la S. Nicolau vesteau acést'a. Erá inotitu numai de o trasura a con-rectorului gimnasialu. Dupa sosire la 10 óre antea prándiului a cercetatu biserica S. Nicolae;

Sunetulu clopoteloru adunase; oporu numerosu. Preotii i facura primirea bisericeáa in ornate si poporulu accept'a binecventarea Pastorului loru. Totu asemenea s'a intemplantu si la bise-ric'a S. Treime de susu Dlu epi-copu, dupa cuventele inchinatiunei, tienú unu cuventu pa-rintescu cu care mangaiá si imbucurá multu pe crestinii nostri. La 11 óre se inceputa bine-ventarile; preotimea in corpore, corpulu pro-fesoralu, negutiatorii, representantiele biserici-loru, si altii deosebitu prin conducatori corpuru loru si-au rostitu bineventarea si bucuri'a.

La tóte aceste corpuri pré santi'a sa si-a sprimatu tóta multiemirc sa; dovéda destula, cáci nu se indurá se le lase a se 'ndepartá de la sine. In 18/30 Juniu cercetá clasele gimnasiali, comerciali, reali si normali, unde in adevéru, s'au adaptu de multa multi-emirc, si la 7 óre sér'a, inotitu de mai multi, a plecatu cu post'a catra Sibiu.

Acést'a a fostu vedut'a si primirea, si credu ca ori cine va ceti-o-se va incredintiá ca n'a fostu „rece“ ci caldurósa. Deci ce alta primire ar fi doritu d. Corespondinte? au dóra o primire sgotomósa? Acést'a neci decum n'a voitu s'o primésca d. Eppu. Au pomenindu d. corespun-dinte de iné-sa, a doritu bancheturi? Erá in postu si neci-decum nu se potriví. De aceea s'a facutu présantiei sale candu a venitu antaiu ca Episcopu la Brasiovu. Atunci candu psanti'a sa nu audiá ca acum, cum se vaiera Brasiove-nii de treburile reie in politica, in afaceri de co-comerciu si in tóte. Apoi fiindu la Valcele, pare ca erá intre noi de vr'o 5 septamani si i sciamu tóte cugetele inimei parintesci si sciamu, ca incunjura orice demustratiune.

Nime mai multu ca profesorii erau plecati a-i dovedi cátu se póte de stralucitu recono-scinti'a; inse erau convinsi ca parintele nu vo-iesce sgotomu.

Apoi este aici o societate dintre inteli-ginti'a, care la alegerea membrului sinodalu s'a interesatu fórt multu, pentru ce nu s'a interesatu de cele dorite de d. cor. d'o primire sgotomósa? de siguru de aceea, fiindu ca n'a aflu cu cale.

Negutiatorii au facutu intimpinarea cu-viinciósa dar n'au fostu toti, ce e dreptu, pen-tru ca sciindu ca nu place ostentatiunea, si — cautau de treburile loru.

Astfelu este adevéru si astfelu rogu se privésca lucrulu si dlu corespondinte; cáci nu potu supune, ca dsa din adinsu se fia voitu a face injuria tuturor!

Este — credu — timpulu se numai pla-timu meritele barbatiloru cu forme despretiui-tóric, cu fanfaronade, cu selavisme din scól'a absolutismului.

Incheiu cu cuvintele unui filosofu ger-manu: „Incredete mai putinu acelor'a carii te complimentéza mai multu, acesti'a sunt séu naivi, séu malitiosi; unu omu adevératu no-bilu onoréza pe altulu fara, ca se-si umilésca demnitatea sa.“

Varietati.

(Federatiunea si Redactorele ei d. Ro-manu) luni'a trecuta, in 18 a. c. stetera naintea curtei juratorulu din Pesta pentru unu articlu publicatu acum unu anu, prin carele de unu d. magiaru D. Sándor se atacá pactulu dualis-ticu si parintii lui duii Beust si Andrassy fora tóta crutiarea; ér despre Transilvania se dicea, ca „s'a fusiunatu cu Ungaria prin fórtia, contra protestulu Romaniloru, cari compunu maioritátea absolut'a locutoriloru, conclu-dendu: „Uniunea facuta in 1867, casi cea din 1848 este dara ilegale si candu o numizu ne-magiarii legale, nici noi nu credemu cea ce di-cemu;“ — si mai de parte adaugendu, ca „Ro-manii din Romania libera nu potu vedé cu in-diferentiismu cele ce se petrecu in Ungaria si Transilvania: asupirea fratelui si uciderea so-rorei nu póte se produca in frate de cátu senti-mentulu de resbunare.“

Procurorulu publicu voia se califice aceste spressiuni, de atátea ori repetite in foile rom-natiunali, de „provocare la rescedla“ si de ten-dinti'a d'a conturbá cu violinti'a ordinea si lini-scea publica. Dar juratii, cu maioritáte de 11 contra 1, pronunciarea veredictulu de „neri-novatu.“

Prin acestu veredictu, dupa „Fed.“ gu-vernulu magiaru este condamnatu de insisi connatiunalií sei independinti. Noi bucurosu

am dice si mai multu, am dice ca — gover-niulu si maioritátea lui; chiaru legelatiunea un-guréseca, este condemnata de unu scaunu de jurati, déca din nenoróire n'am avé naintea ochiloru precedintie contrarie! „Stat pro ra-tione voluntas.“ Bata numai altu ventu, si de securu fratii magiari si domni jurati — vor ju-decá despre noi altfelu. Sente acést'a si „Fed.“ candu eschiamu: „O de ar fi inspirata natiunea magiara de aceste sentieminte nu numa i in-timpuri viforóse, precum sunt cele de astadi!“

= O plansóre amaru, amaru nu atátu intru cuprinsu, cátu mai vertosu pentru stilu, ni tramite unu stimabilu tieranu alu nostru, ce se subscrie „jude comunalu“ — dintr'unu satu langa Fagetu. Este contra dlui protopopu di-strictualu, pentru unele abusuri de oficiu si a-nume pentru unele pretinse essactiuni. Obser-vámu, ca o plansóre d'astu stilu si cuprinsu nu se póte publicá intr'o gazeta, dar mai vertosu, ca loculu competentu pentru astelii de plan-sori este Consistoriulu diecesanu. Déca inse este, ca dlu protopopu se fia numai reflectatu: apoi credemu ca prin acést'a scurta noti'tia s o-pulu va fi ajunsu.

TRIBUN'A PUBLICA:

Parintele protopopu Seimanu din Ciacova ne recerca a publicá urmatóricale ca respunsu din partea Santiei Sale la cele publicate in nr. 54 alu „Albini“ Respunsulu S. Sale ilu dámu aci cu propriulu stilu si propri'a sa otografia (in cátu avemu semne), cáci nu ni-ajunse tim-pulu a-lu descrié, dar mai vertosu cáci o ase-mene menageria de ortografii ar fi paguba se re-mana ascunsa de la faci'a publicului ce vré se se desfete. Éca scrisórea, o punemu in Tri-bun'a publica:

Illustrissime Domnule Episcopu! si Venerabile Consistoriu!

Humillime referu, quo en sensu §-lui 42 den Statutu organicu dd. 31 Maiu a. c. prin cerculariu protopresbyterale, pentru crearea scaunului, Comitétului, a episcopiei, si pentru alegerea membriloru, cari se apere si se envi-gheze a supra schóleloru Confessionale den Tractu Csakovei, credinóse implinindu tóte de V. Consistoriu en Instructiunea dd. 18 dec. 1869 sub Nr. Cons. 1198 mie tramisse ordina-tiuni, pe 15 iuniu a. c. am convocatu, pro-criindu-le obiectele pertractande, pe toti depu-tati pe come mireni, si cei preotiesci, qua en facia locului Ghiladu se se adune.

Aici adunandu-se toti, a foro de unicu deputatu Obadenu, dopo tenerea servitiului Domnedeescu, a invocari spiritului Santu, si a teneri den parte-mi unei Cuventari propusului accomodate, S'a deschisu Synodu protopresby-terale; — entru cari pene la doue hore dopo á mediu, tóte en susmentonata Instructiune Con-sistoriale proscrisele objete, en cea mai buna harmonia, si decenete portare s'a adussu la do-ritul fine. — Aici m' redicai cuventu, si dissei „Domni mei! fiindu quo cu ajutoriu lui Dom-nedeu obiectele de Ven. Consistoriu la ordinea dielei pusse sunt finite, se se encheé protocolu.“

NB. Inter parentesim, pene a ici declaru, si cu subscrierea mea intarescu protocolu de validu. —

Acum se redica D. deputatu Vince Papu si incepu se propuna reductia parochiei vac-ante, si impertirea sesiunei den Ghiladu (NB am de observatu, quo objetu reductiei a cestia en contra prescriissuluu sensu den §. 9 fora á mi se dá de scire, enco cu o lúpa si mai multu de diele n' ainte parintele Grigorie Petro den Ghiladu empreuna cu Dlu Vince Papu tiindu do doue ori pe sub mana Synodu parochialu en Ghiladu au hotaritu reductia vacantei Parochii) — Si a se la propunerea Dlu Vince Papu dissei, quo objetu á cestu de reductia á paro-chiei Ghiladane nu é la ordinea dielei, neque quo é pentru astadi ensiratu de V. Consistoriu en instructiunea presente, nu se pote, neque puo engheduiu se se ée la desbatere. — Ma Dlu deputatu Vince Papu instigatu fiindu prin trei preoti mai biene dissu Judi Iscarioteni, adeco prin preotu Trifon Terranu din Petro-manu, cari, nu numai quo, dopo negrele a lui cunoscutu fapto cele intrigante, quo nu merita á fiere deschilintu, ci neque de daru preotescu nu é demnu; Apoi prin generele suu Michale Radu preotu Macedonie, si prin preotu den

Ghiladu Grigorie Petco, dicu sumutiatu si eu contra mea cu de temporiu pregatitu fiindu au luat sus memoratele mele legale assertiuni en batjocura, si a continuatu objetu suu de reduc-ti'a parochiei: — Si a se observandu éu dispre-tiunea legalei protinderi mele — fui coactu a m' luare refugiu la á duoele punctu din §. 46 á Statutulu organicu, si m' luai de la Dille loru sanitate buna, si endepartandu-me, lassai Sy-nodu protopresbyterale ne encheiatu, dissolutu.

Illustrissime Domnule Episcopu! si V. Consistoriu! á ici Vo confiteu, quo dopo ma-matura mea censura, objetu a reductiei paro-chieiloru l' adjudicu numai si unice Congressu-lui Nationalo-Eclesiasticu, de competente: si neque la unu alu foru.

En fine exoru Illustritatei Vóstra si V. Consistoriu, qua se aveti parinteasca inclina-tiune quatra presente cererea mea si se citati pe cei trei de ordinea suu vendietóri preoti en ainta V. Consistoriu, si pentru intrigele loru pene acum en contra autoritati á tot clerulu tessute aspru sei mustrati, quaci d' altmentre-le, den á cesti trei preoti cu totul fora sufléu si fora Domnedeu pene en fundu inimi stricati, daca de cu temporiu nu se voru pone en cor-rectiune, á tunci si cei de acnu bunu preoti se voru envenina den trensi.

Sarutandu Illustritati Vostre santitele mani remaneu.

A Illustritati Vostre si á V. Consistoriu. En Csakova 17 iuniu 1870.

humillimu servu
Ioanne P. Seimanu,
protopresbyteru.

Eata Prea honorata Natiune romana, a se a decursu Synodu protopresbyterale in Ghi-ladu; éres nu pe come, cei trei mititi unilate-rali si fora consciintia en Gazeta subscrissi barfelescu.

Ioanne P. Seimanu.
protopresbiter a Tractulu Csakova.

Concursu.

Pentru vacant'a parochia din Paniova, protopresbiteratulu Hassiasului, ctulu Temisiu, indiestrata cu emolumintele de o sesiune de pamentu, 30 chible de cucurudiu ca biru anuale, si stola de la 84 case parochiale, se escrie concursu pana in 2 augustu a. c. pana candu doritorii de a dobandi acést'a parochia sunt avisati, recoursele loru provedute cu testimoniu despre sciintiele teologice si cu atestatu consistoriale despre cualificatiunea loru, adresate catra sino-dulu parochialu din Paniova, a le subterno distr. d. protopresbiteru, post'a ultima Chisetó. Comitétulu parochialu din Paniova.

Cu scirea si invoierea mea: Constandinu Gruiciu, protopresb. Hassiasului.

Concursu.

Pentru ocuparea postulu invetiatorescu din opidulu Radna, comitatulu si protopresbi-teratulu Aradului, cu care sunt impreunate ur-matóricale emoluminte:

- in bani gat'a 200 fl. v. a.
- 20 m. p. gráu curatu;
- 8 m. p. malaiu;
- 12 stangeni lemne, si cortelu liberu.

Doritorii de a ocupá postulu aceat'a, sunt avisati a 'si tramite suplicele catra domnulu Protopresbiteru alu Aradului pana in 15/27 augustu a. c.

Concurentii carii si-au tramisu recursu-rile pe bas'a concursulu deja publicatu, — n'au trehuinti'a d'a concurge de nou.

Radna, 5 Iuliu 1870.

Dupa avut'a contielegere cu Dlu proto-presbiteru tractualu.

Comitétulu parochialu.

Cursurile la burs'a de Viena.

(Dupa inscintiarea telegrafica din 28 iuliu.)

Imprum. de statu convertatu cu 50/60. — Imprum. nationalu 60.10 Actiunile de-creditu 202.50; — sortiurile din 1860: 817.50 sortiurii din 1864: 94.50; Obligatiunile des-sarcinari de pamentu, cele ung. 72.—; ba-natice 65.—; transilv. 67.— bucov. 75.— argintulu 128.50; galbenii 5.96 napole-onii 10.72.